

Vědeckovýzkumná a vzdělávací pracoviště se představují

KATEDRA PEDAGOGIKY S CELOŠKOLSKOU PŮSOBNOSTÍ

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností vznikla na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (PdF UP) v roce 1990 sloučením kateder pedagogiky všech ostatních fakult UP připravujících učitele. V současnosti má katedra 19 vyučujících, z nichž jsou 2 profesori, 3 docenti, 13 odborných asistentů a 1 asistent.

Pracovníci katedry zajišťují výuku veškerých teoretických pedagogických disciplín v přípravě učitelů základních a středních škol na Pedagogické fakultě, Přírodovědecké fakultě, Fakultě tělesné kultury a Filozofické fakultě Univerzity Palackého. Na Lékařské fakultě předávají zkušenosti v oblasti edukace studentům vybraných zdravotnických profesí. Velmi aktivní na katedře je její oddělení pedagogických praxí, které organizuje a řídí praktickou přípravu studentů učitelství na Pedagogické fakultě, Přírodovědecké fakultě, Fakultě tělesné kultury a Cyrilometodějské teologické fakultě.

Katedra však také garantuje odborné pedagogické studium, na jehož výuce se pochopitelně podílejí členové katedry. Jedná se o obory pedagogika-správní činnost, pedagogika-sociální péče, učitelství pedagogiky v kombinaci s hudební a výtvarnou výchovou, učitelství pedagogiky se základy společenských věd a učitelství pedagogiky s vybranými obory Filozofické fakulty UP. O studium těchto oborů je každý rok velký zájem.

Také v budoucnu má katedra pedagogiky ambice, ale i odborné předpoklady rozvíjet svoji působnost i význam v oblasti výuky pedagogické způsobilosti

budoucích učitelů na UP i v rámci odborného pedagogického studia. Proto byly zpracovány a předloženy k akreditaci nové strukturované programy (bakalářské i magisterské), ve kterých se respektuje Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice, Dlouhodobý záměr Univerzity Palackého a Dlouhodobý záměr Pedagogické fakulty UP v Olomouci. Návaznost je patrná na Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, na závěry Boloňské deklarace a Pražského a Berlínského summitu. Výchoziskem jsou proměny vědecké, výzkumné a vývojové základny pedagogické reality v souvislosti s jejími sociálními proměnami.

V systému celoživotního vzdělávání učitelů katedra odpovídá za pedagogické studium učitelů praktického vyučování a odborného výcviku (dříve mistrů odborného výcviku – MOV) a u učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů nebo odborných předmětů na středních školách (dříve doplňující pedagogické studium inženýrů). Potěšující je, že se zde vyučující opírají o žádoucí formu distančního vzdělávání a využívají mnoho zkušeností, které získali při korespondenčním doplňujícím pedagogickém studiu absolventů odborného studia na vysokých školách (od roku 1994/1995). Tradici na katedře má i výuka školského managementu pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení. Funkční studium ředitelů mateřských škol, základních škol a středních škol bylo totiž zahájeno již v roce 1991. Postupně bylo realizováno v okresech Olomouc, Hodonín, Kroměříž, Šumperk a Vsetín. Studium absolvovalo přibližně 300 vedoucích pedagogických pracovníků. Také dnes se usilují pověřeni zaměstnanci katedry o akreditaci Funkčního studia II. Je patrné, že

katedra úzce spolupracuje se Střediskem celoživotního vzdělávání na Pedagogické fakultě, které pomáhala také v roce 1994 zakládat.

Časté kontakty s praxí jsou zúročeny jak ve výuce, tak při vědeckovýzkumné činnosti. Kromě výše uvedených aktivit pro školský management lektorují někteří členové katedry další vzdělávací kurzy a semináře pro pedagogickou veřejnost, na kterých se zaměřují např. na rámcové vzdělávací programy, tvorbu Školního vzdělávacího programu (ŠVP), klíčové kompetence, aktivizační metody ve výuce, rozvoj kritického myšlení, autoevaluaci školy, problematiku výskytu sociálně patologických jevů. Od roku 1998 až do současnosti katedra svým pracovníkem již lektorsky zabezpečila přibližně 21 celoročních kurzů vzdělávací akce s názvem Podporujeme samostatné myšlení a aktivní učení žáků (program Reading and Writing for Critical Thinking) pro učitele základních, středních a vysokých škol. V této souvislosti je však vhodné zmínit i skutečnost, že výše uvedený kurz absolvovali i mnozí vyučující katedry. Aktuální potřeby pedagogické praxe vnímá katedra také díky pravidelné účasti na diskusních setkáních u kulatého stolu pořádaných Střediskem vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (PedF UK) a Stálou konferencí asociací ve vzdělávání (SKAV). Je zřejmé, že na katedře pedagogiky jsou odborníci, kteří jsou respektováni pedagogickou veřejností.

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností má ovšem i solidní vědeckovýzkumnou základnu. Od počátku nového financování vědeckovýzkumné činnosti vysokých škol (rok 1991) patří pracovníci katedry v řešení výzkumných úkolů mezi nejúspěšnější na Univerzitě Palackého. Řešitelé projektů získali finanční prostředky např. od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), kanadské vlády, Fondu rozvoje vysokých škol, Grantové agentury ČR, TEMPUS, SOCRATES, Nadace Jana Husa, PdF UP (vnitřní granty). Předmětem výzkumu byly např. „Příprava k získání pedagogické způsobilosti“, „Výzkum vzdělávacích potřeb a návrh vzdělávacích projektů pro přípravu učitelů k atestacím“, „Systém stupňovité přípravy řídicích pracovníků ve školství“, „Měření a srovnávání výsledků jednotlivých typů škol v nekoznitivní oblasti“, „Současný stav vytváření a rozvíjení seberefektivních dovedností u studentů učitelství“, „Evaluační pedagogické výzkumy a jejich metody“, „Překonávání jazykových a kulturních bariér při péči

o pacienty odlišných etnik a kultur. Implementace multikulturního ošetrovatelství do studijních plánů zdravotních škol (obor všeobecná sestra)“, „Aktuální problémy pedagogiky a oborových didaktik v období vstupu České republiky do Evropské unie“ (doposud), „Bridges across Boundaries, Cross-disseminating quality development practices in Southern and Eastern Europe“ (doposud) atd.

Zkušenosti z výzkumu, z kontaktů s pedagogickou veřejností, avšak i z vlastní výuky jsou také prezentovány na různých vědeckých konferencích, které členové katedry pravidelně pořádají nebo se jich aktivně účastní. Tradici na fakultě měly mezinárodní konference o současných celosvětových otázkách alternativního školství, které katedra pedagogiky organizovala v letech 1991–1997 (celkem 7). Za významné lze považovat zabezpečení IV. a XIII. konference České asociace pedagogického výzkumu (ČAPV), které katedra garantovala v letech 1996 a 2005. Do povědomí pedagogů se však katedra pedagogiky dostala i v roce 1998 díky konferenci s aktuálním tématem „Připravujeme učitele pro 21. století a vstup do Evropy“. V roce 2003 se pracovníci katedry organizačně podíleli na konferenci zaměřené na „Klima současné české školy“ a o rok později (2004) organizovali 1. celostátní konferenci „Školní šikanování.“ Někteří členové katedry pracovali v přípravném výboru konference „Všeobecné vzdělávání pro všechny“ (2004). Samozřejmě, že všechny výše uvedené akce vytvořily možnost vyučujícím a vědeckým pracovníkům katedry prezentovat výsledky své práce. Kromě toho zaměstnanci katedry často vystupovali i na konferencích pořádaných jinými subjekty v České republice i v zahraničí. Patřila mezi ně např. pravidelně a hojně navštěvovaná konference Sociália v Hradci Králové a poprvé letos také na Slovensku v Trnavě.

Vědeckovýzkumná činnost katedry je pozitivně ovlivněna doktorským studijním programem (DSP) pedagogika, ve kterém studuje asi 100 studentů. Studenti DSP spolu se svými školiteli představují značný vědeckovýzkumný potenciál. K vytváření základny mladých a perspektivních vědeckých pracovníků přispívá i organizování studentské vědecké konference „Aktuální problémy pedagogiky ve výzkumech studentů doktorských studijních programů“.

O aktivitě pracovníků katedry a zájmu o pedagogické dění svědčí také jejich členství v různých organi-

zacích, společnostech a asociacích, které mají pedagogické zaměření např. Evropské fórum pro svobodu ve vzdělávání, Česká pedagogická společnost, Česká asociace pedagogického výzkumu, Přátelé angažovaného učení, Společenství proti šikaně, Bílý kruh bezpečí atd. Vyučující katedry najdeme však i v redakčních radách pedagogických periodik např. Pedagogická orientace, e-Pedagogium, Učitelství listy. O republikovém významu katedry svědčí také to, že někteří pracovníci jsou zapojeni jako členové vědeckých rad PdF UP, PdF Univerzity Hradec Králové, členové oborových rad doktorského studia pedagogika (DSP) PdF UP, PdF Masarykovy univerzity v Brně, Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, členové doktorského studia pedagogika DSP teorie vyučování fyziky Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, členové zkušebních komisí doktorského studia oboru pedagogika a speciální pedagogika.

Přes zřejmou vytíženost katedry pedagogiky neopouští její pracovníky síly ani při vlastním dalším vzdělávání a odborném růstu (doktorská studia, habilitační řízení) a v zájmu udržování odborných kontaktů při výjezdech na různá pedagogická pracoviště

v České republice i v zahraničí (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo, Itálie, Řecko, Irsko, Finsko). Rozvoj spolupráce s katedrami pedagogiky českých vysokých škol a dalšími pedagogickými pracovišti a zlepšování kontaktů se zahraničím minimálně v prostoru Evropské unie plánuje katedra i do budoucna.

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností rozhodně disponuje dostatkem humanistického přesvědčení a pedagogického entuziasmu, což umožňuje jejím pracovníkům pokračovat v nejlepších tradicích olomoucké pedagogiky.

Kontaktní adresa:

Doc. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D.
katedra pedagogiky
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
Tel.: +420 585 635 155
Fax: +420 585 231 400
E-mail: helena.grecmanova@upol.cz

Sídlo katedry pedagogiky Pedagogické fakulty UP v Olomouci